

'Groeten uit cultuurrijk Bergen op Zoom'

De Grote Man van Bergen op Zoom. Het is een gezichtsconstructie van een circa 60-jarige man die rond 1350 is overleden.

BERGEN OP ZOOM - De stichting Irí den Scherminckel (SIDS) heeft twee aparte ansichtkaarten uitgebracht om de clubkas te spekken. Op de ene kaart is 'De Grote Man' te zien, op de andere een afbeelding van de affiche met de tekst 'Onder de zoden... van het Gouvernementsplein: het gasthuis, de grote man en de pest. Groeten uit cultuurrijk Bergen op Zoom'.

Door Leo Elenbaas

Sinds begin mei is in de Gevangenpoort de tentoonstelling 'Onder de zoden... van het Gouvernementsplein' te zien. Zaterdag 13 oktober is het de laatste dag waarop iedere belangstellende een gang kan maken langs een stuk historie van Bergen op Zoom. Publiekstrekker is zonder twijfel De Grote Man. Tijdens opgravingen werd een skelet gevonden van een man die in 1349 aan de gevolgen van de pest is overleden. Opvallend was daarbij niet alleen zijn lengte van 1,75 meter - een ongekende afmeting voor die tijd - maar ook het feit dat men na wetenschappelijk onderzoek constateerde dat hij bijna zeventig jaar oud is geworden. Een leeftijd die in die tijd hoogst gebruikelijk was. Dankzij een

gezichtsreconstructie kreeg De Grote Man daadwerkelijk een gezicht. Deze werd uitgevoerd door drs. Maja d'Hollosy uit Amsterdam, die meldde onze correspondent Arjan Nefs in de Bergen op Zoomse Bode van 13 mei jl.

"Men denkt dat De Grote Man een hooggeplaatst persoon was, misschien één van de gasthuismeesters. De fundamenten van het gasthuis werden door amateur-archeologen van In den Scherminckel in 1992 blootgelegd. Het gebouw droeg de naam Sint Maartensgasthuis en stond op het huidige Gouvernementsplein waar nu de fonteintjes en de groenstrook liggen.

Met een lengte van bijna dertig meter was het gebouw, na de Sint Gertrudiskerk, het grootste van de stad. Het diende voor de opvang van pelgrims, reizigers, bedelaars en hulpbehoevenden. Het bestond uit een grote slaapzaal, waaraan een klein altaar was gebouwd."

Opzienbarend

De opgravingen kregen na 1992 een vervolg in 1994 en 1999. In dat laatste jaar werd een opzienbarende vondst gedaan. Ten noorden van het gebouw lag een groot kerkhof dat vrijwel geheel bestond uit massagraven, deze waren aangelegd omstreeks het midden van de 14e eeuw. In de grote vierkante grafkuilen waren gemiddeld vijftien kisten bijgezet. Alle doden waren een gevolg van de pestepidemie die toen heel Europa teisterde. Bergen op Zoom was in die tijd een gemeenschap van 3000 inwoners, daarvan zijn er circa 800 gestorven aan de dodelijke ziekte. Ter vergelijking, bij het huidige inwoner aantal van alleen de stad Bergen op Zoom (ruim 50.000) zou dat een sterftecijfer betekenen van circa 13.000. Dergelijke sporen als gevolg van deze pestepidemie zijn in Nederland niet eerder gevonden. Het Sint Maartensgasthuis werd na de ramp in gebruik genomen als kapel. Het gasthuis kwam op een andere plek, die dankzij archeologisch en bouwhistorisch onderzoek geplatst kon worden in de noordvleugel van het Gouvernementsplein.

Tegenwoordig is dit in gebruik als winkelcentrum. In 1525 werd het hospitaal nogmaals verplaatst, dit maal buiten de stadsmuren. Het voormalige gasthuis is in 1750 afgebroken. Met deze expositie wordt een fascinerend stuk geschiedenis over de voormalige Scheldestad blootgelegd, zo schreef onze redacteur Arjan Nefs in mei in deze krant.

Belangstelling

Over publieke belangstelling heeft de tentoonstelling niet te klagen. Reden voor de stichting In den Scherminckel om in 2002 op herhaling te gaan. Omdat zo'n expositie ook veel kosten met zich meebrengt, wordt op allerlei manieren geprobeerd om aan geld te komen. Begin mei werd het bestuur verblijd met 5000 gulden van het Prins Bernhard Cultuurfonds. In de tussentijd heeft de stichting niet stilgezeten. Door een van de leden werd het idee geopperd om ansichtkaarten uit te brengen. Dat is afgelopen week ook daadwerkelijk gebeurd. Twee verschillende kaarten in een oplage van elk 1500 exemplaren. Dankzij een financiële bijdrage van de Bergse Sociaal Democraten (BSD) konden de productiekosten tot een minimum worden beperkt, terwijl de drukker tegen kostprijs heeft gewerkt.

De kaarten kosten een gulden per stuk (leden van genoemde stichting betalen de helft) en zijn onder andere te koop in de Gevangenpoort, in welk gebouw de tentoonstelling van dinsdag tot en met zaterdag van 13.00 tot 16.30 uur te zien is. Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met Ank van der Kallen, telefoon: (0164) 26 51 58. Overigens hebben Bianca de Koning en haar vriend Rop van Rijen een audiovisuele presentatie van deze tentoonstelling op video en cd-rom gezet. Ook die zijn bij secretaris Van der Kallen te bestellen.

Op het internetadres <http://members.home.nl/styxie/sids> is informatie te lezen over stichting In den Scherminckel en haar activiteiten.